

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.005.03.2017

P/17/016

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/016 – Wykorzystanie przez przedsiębiorców środków publicznych na innowacje i prace badawczo-rozwojowe
Okres objęty kontrolą	Lata 2011-2016, z uwzględnieniem zdarzeń wykraczających poza ten okres, istotnych dla kontrolowanej działalności
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Mirosław Bortacki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/104/2017 z dnia 07.06.2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1,2)
Jednostka kontrolowana	Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” Spółka Akcyjna, Al. Lotników Polskich 1, 21-045 Świdnik (dalej: Spółka lub PZL)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prezes Zarządu – Mieczysław Majewski (dowód: akta kontroli str. 3,4)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Spółka w 2012 r. zakończyła realizację projektu pod nazwą „Opracowanie i wdrożenie nowej generacji rozwiązań konstrukcyjnych, technologicznych i materiałowych dla wirnika nośnego i elementów płatowca śmigłowca W3-A Sokół”, dofinansowanego ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Zakres rzeczowy projektu, określony w umowie o dofinansowanie nr 03964/C.ZR6-6/2007 z 12.10.2007 r., uległ istotnej zmianie, wprowadzonej do umowy w drodze aneksów za zgodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (dalej: NCBR). [...]*

Kontrola projektu wykazała, że został on zrealizowany zgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie zmienionej aneksami, wprowadzonymi w trybie określonym w tej umowie. Wydatki na realizację projektu były ponoszone gospodarnie, w okresie kwalifikowalności określonym w umowie i były przeznaczone na refundację części kosztów kwalifikowanych poniesionych na badania przemysłowe i badania przedkonkurencyjne. Spółka nieterminowo realizowała obowiązki sprawozdawcze wobec NCBR, wynikające z umowy o dofinansowanie, w zakresie terminów przedłożenia raportów rocznych z realizacji projektu celowego w roku 2010 i 2011 oraz informacji o wykorzystaniu wyników projektu celowego oraz efektach społecznych i gospodarczych prac wdrożeniowych. Efekty osiągnięte w wyniku realizacji przedsięwzięcia były zgodne z założeniami przedstawionymi w umowie o dofinansowanie². Wykonano wymagane prace wdrożeniowe projektu, polegające w szczególności na opracowaniu dokumentacji konstrukcyjnej i produkcyjnej nowych elementów wirnika i płatowca oraz wykonaniu serii informacyjnej tych elementów. Osiągnięto zakładane parametry przedmiotu wdrożenia.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Po zmianach wprowadzonych aneksami od nr 1 do nr 6.

Umowa o dofinansowanie nie zobowiązywała do wdrożenia zaprojektowanych elementów do produkcji, jednak Spółka prowadzi prace w tym zakresie. W związku z nieotrzymaniem dofinansowania³ z NCBR na dalsze badania (w tym próby w locie), Spółka – od zakończenia realizacji tej umowy w 2012 r. – z własnych środków finansuje ww. działania. Proces ten nie został jeszcze zakończony, m.in. w związku z koniecznością zmiany stosowanych materiałów i przeprowadzenia dodatkowych badań wytrzymałościowych oraz prób w locie. Po zakończeniu procesu certyfikacji może nastąpić rozpoczęcie produkcji nowych łopat i elementów płatowca śmigłowca.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania w zakresie pozyskiwania i wykorzystania środków publicznych na działalność w zakresie wdrażania innowacji

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2007-2016 Spółka złożyła wnioski o dofinansowanie sześciu projektów badawczych, innowacyjnych. Na realizację czterech przyznane zostało dofinansowanie ze środków publicznych w kwocie 57.220,4 tys. zł. Projekty te dotyczyły badań i innowacji produktowych, a ich wartość brutto wg umów o dofinansowanie wyniosła ogółem 111.666,7 tys. zł.

Do czasu zakończenia niniejszej kontroli Spółka zrealizowała projekt celowy o wartości wg umowy 45.149,1 tys. zł pn. „Opracowanie i wdrożenie nowej generacji rozwiązań konstrukcyjnych, technologicznych i materiałowych dla wirnika nośnego i elementów płatowca śmigłowca W3-A Sokół”. Wniosek o wsparcie finansowe w kwocie 22.874,6 tys. zł Spółka złożyła w dniu 29.03.2007 r. do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Umowę zawarto w dniu 12.10.2007 r. Przyznane dofinansowanie po zmianach wprowadzonych w formie aneksów do umowy wyniosło 22.874,6 tys. zł, tj. 50,7% wartości projektu.

We wniosku o dofinansowanie wskazano m.in., że kompozytowe krawędzie natarcia dla łopat wirnika nośnego i śmigła ogonowego są rozwiązaniem innowacyjnym i stosowanym jedynie od niedawna przez kilku światowych producentów. [...]*

Na koniec lipca 2017 r. w trakcie realizacji były następujące projekty:

- „Adaptacyjne podwozie nowego wiroplata”, o wartości 23.380,0 tys. zł. Wniosek o wsparcie finansowe w kwocie 14.028,0 tys. zł Spółka złożyła w dniu 13.07.2013 r., dofinansowanie przyznano decyzją z 27.07.2015 r.;
- „Przystosowanie opcjonalnie pilotowanego śmigłowca do misji morskich”, o wartości 21.775,6 tys. zł. Wniosek o wsparcie finansowe w kwocie 10.124,8 tys. zł Spółka złożyła w dniu 17.07.2015 r., decyzja o przyznaniu dofinansowania wydana została dnia 01.12.2015 r.;
- „Minimalizacja psychofizycznego obciążenia pilota poprzez optymalizację interfejsu człowiek-maszyna”, o wartości 21.362,0 tys. zł. Wniosek o wsparcie finansowe w kwocie 10.193,0 tys. zł Spółka złożyła w dniu 17.07.2015 r., decyzję o przyznaniu dofinansowania wydano dnia 01.12.2015 r.

Projekty te realizowane są w ramach programu sektorowego „INNOLOT – innowacyjne lotnictwo”, finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, Działanie 1.2 „Sektorowe programy B+R”. Instytucją Pośredniczącą m.in. dla I osi Programu jest NCBR.

W badanym okresie Spółka nie uzyskała dofinansowania na realizację projektu „Rozszerzenie wybranych dopuszczalnych parametrów eksploatacyjnych śmigłowca PZL-Sokół poprzez modyfikację wirnika nośnego” w ramach Programu INNOTECH,

³ Na projekt pn. „Rozszerzenie wybranych dopuszczalnych parametrów eksploatacyjnych śmigłowca PZL-Sokół poprzez modyfikację wirnika nośnego” - decyzja NCBR znak DZP/INNOTECH-III/309/2014 z 21.01.2014 r.

ścieżka programowa IN-Tech. Wniosek o dofinansowanie złożony został dnia 30.07.2013 r., wartość projektu określono na 19.872,9 tys. zł, kwotę dofinansowania – 10.000 tys. zł. We wniosku wskazano, że projekt jest kontynuacją prac będących wynikiem realizacji projektu „Opracowanie i wdrożenie nowej generacji rozwiązań konstrukcyjnych, technologicznych i materiałowych dla wirnika nośnego i elementów płatowca śmigłowca W3-A Sokół”. Przyczyną odmowy przyznania dofinansowania było przyznanie zbyt małej liczby punktów przez recenzentów.

[...]*

Ponadto Spółka złożyła w dniu 13.07.2013 r. wniosek o dofinansowanie realizacji projektu „Morski śmigłowiec opcjonalnie pilotowany” w ramach Programu sektorowego INNOLOT, o wartości 34.733,7 tys. zł, na kwotę dofinansowania – 20.840,2 tys. zł. Przyczyną odmowy przyznania dofinansowania było otrzymanie zbyt małej liczby punktów od recenzentów projektu. W 2015 r. złożyła wniosek o przyznanie dofinansowania na realizację projektu pn. „Przystosowanie opcjonalnie pilotowanego śmigłowca do misji morskich”. Dofinansowanie przyznano 1.12.2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 431,432, 482,545-548, 596-597)

Spółka w 2016 r. korzystała z ulgi podatkowej dotyczącej kosztów realizacji prac B+R w kwocie 203,0 tys. zł, określonej w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych⁴. Spółka nie korzystała z innych mechanizmów wsparcia na realizację prac B+R. Nie podejmowała działań w celu uzyskania statusu centrum badawczo-rozwojowego w rozumieniu art. 17 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej⁵.

(dowód: akta kontroli str. 500)

W latach 2010-2016 nakłady Spółki na działalność innowacyjną wyniosły ogółem 358.682 tys. zł, w tym środki własne – 264.039 tys. zł, środki z budżetu państwa – 65.979 tys. zł, środki UE – 23.416 tys. zł, inne (zagranicznego inwestora) – 5.248 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 546)

1.2. [...]*

1.2.1. [...]*

1.2.2. [...]*

1.2.3. [...]*

NCBR przeprowadził w Spółce kontrolę finansową realizowanego projektu w okresie od 30.10.2013 r. do 27.11.2013 r., a Zespół Biegłych Rewidentów „S-K” – audyt projektu (sprawozdanie z 25.09.2012 r.). W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że projekt był realizowany zgodnie z umową. Spółka poprawnie prowadziła, z wykorzystaniem systemu finansowo-księgowego, wyodrębnioną w ramach projektu ewidencję księgową, sposób dokumentowania ponoszonych kosztów był zgodny z zasadami rachunkowości obowiązującymi w Spółce. Zasadność ponoszonych wydatków była każdorazowo potwierdzana przez kierowników projektu lub przez osoby upoważnione. Przepływy środków na rachunkach bankowych były zgodne z kosztami ponoszonymi w celu realizacji projektu. Wydatki ponoszone na realizację projektu dokumentowane były dowodami księgowymi spełniającymi wymagania art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁶. Zewnętrzne dokumenty księgowe posiadały adnotacje, iż dotyczą kontrolowanego projektu z podaniem numeru zadania. Wynagrodzenia obciążające koszty poszczególnych zadań projektu wyliczane były odrębnie dla

⁴ Dz. U. z 2016 r. poz. 1888, ze zm.

⁵ Dz. U. z 2015 r. poz. 1710, ze zm.

⁶ Dz.U. z 2016 r. poz. 1047, ze. zm.

każdego pracownika, jako iloczyn godzin faktycznie przepracowanych przy projekcie oraz rzeczywistej stawki godzinowej brutto z danego miesiąca. Ilość godzin pracy przy projekcie była ewidencjonowana w trakcie miesiąca na odpowiednio przygotowanych dokumentach i zatwierdzana przez kierownika danej jednostki organizacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 402-429)

W Spółce nie była przeprowadzona kontrola merytoryczna omawianego zadania.

(dowód: akta kontroli str. 498)

1.2.4. [...]*

Raport końcowy z realizacji projektu celowego Spółka złożyła w dniu 28.02.2013 r. Spółka pismem z dnia 26.06.2012 r. zwróciła się do Dyrektora NCBR o przedłużenie terminu składania raportu końcowego z realizacji projektu celowego do dnia 28.02.2013 r.⁷ [...]*

(dowód: akta kontroli str. 199, 478)

Informację o zgodzie Dyrektora NCBR na złożenie raportu końcowego do dnia 28.02.2013 r. Spółka otrzymała w formie e-maila wysłanego przez specjalistę w Dziale Zarządzania Programami w NCBR. NCBR nie wprowadził ww. zmiany w drodze aneksu do umowy nr 03964/C.ZR6-6/2007.

(dowód: akta kontroli str. 109-118, 478, 479)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Raport roczny z realizacji projektu celowego: w roku 2010 złożono 21.06.2011 r., tj. z opóźnieniem 82 dni, w roku 2011 – złożono 23.05.2012 r., tj. z opóźnieniem 53 dni. Umowa o dofinansowanie w § 10 ust. 1 określała obowiązek złożenia raportów rocznych do dnia 31 marca następnego roku.

2. Informację o wykorzystaniu wyników projektu celowego oraz efektach społecznych i gospodarczych prac wdrożeniowych Spółka złożyła za pismem⁸ z dnia 10.07.2015 r. z opóźnieniem 252 dni. Umowa o dofinansowanie w § 11 ust. 5 nakładała na Spółkę obowiązek złożenia informacji w terminie 14 dni od upływu roku od dnia uznania umowy za wykonaną (tj. od dnia 17.10.2013 r.).

[...]*

(dowód: akta kontroli str. 114, 115, 328, 343, 477, 483-485)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia⁹, że Spółka zrealizowała projekt pod nazwą „Opracowanie i wdrożenie nowej generacji rozwiązań konstrukcyjnych, technologicznych i materiałowych dla wirnika nośnego i elementów płatowca śmigłowca W3-A Sokół”, dofinansowany ze środków budżetu państwa, zgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie, zmienionej aneksami wprowadzonymi w trybie określonym w tej umowie. Zakres rzeczowy projektu, określony w umowie o dofinansowanie, uległ istotnej zmianie, wprowadzonej do umowy w drodze aneksów za zgodą Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz NCBR. Wydatki na realizację projektu były ponoszone gospodarnie, w okresie kwalifikowalności projektu i zostały przeznaczone na refundację części kosztów kwalifikowanych poniesionych na badania przemysłowe i badania przedkonkurencyjne. Spółka

⁷ Zgodnie z § 11 ust. 1 umowy o dofinansowanie Spółka była zobowiązana do złożenia raportu końcowego w terminie 60 dni od zakończenia badań przemysłowych i przedkonkurencyjnych, tj. od 30.09.2012 r.

⁸ Znak SE/23/2015.

⁹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny cząstkowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, należy zastosować ocenę opisową.

jednak nieterminowo realizowała wobec NCBR obowiązki sprawozdawcze wynikające z umowy o dofinansowanie¹⁰.

2. Efekty wsparcia przedsiębiorstw ze środków publicznych na wykorzystanie badań naukowych i wdrożenie innowacji

Opis stanu faktycznego

2.1. Według § 9 ust. 2 umowy o dofinansowanie projektu, Spółka zobowiązała się do wdrożenia (zastosowania) wyników badań przemysłowych i badań przedkonkurencyjnych oraz do uzyskania parametrów przedmiotu wdrożenia w terminie do dnia 30.09.2012 r.

W ramach wdrożenia nałożono na PZL obowiązek zrealizowania nw. prac:

- opracowanie dokumentacji konstrukcyjnej i produkcyjnej łopaty wirnika nośnego, elementów piasty oraz łopatki śmigła ogonowego;
- opracowanie konstrukcyjnej dokumentacji oprzyrządowania łopaty wirnika nośnego, elementów piasty oraz łopatki śmigła ogonowego;
- wykonanie oprzyrządowania do produkcji serii informacyjnej: statecznika poziomego i jego kadłubowych węzłów mocowania, elementów piasty wirnika nośnego, łopatki śmigła ogonowego, łopaty wirnika nośnego;
- wykonanie serii informacyjnej wirników nośnych – łopat wirnika nośnego (1 szt.), łopatek śmigła ogonowego (1 szt.);
- wykonanie serii informacyjnej stateczników poziomych (1 szt.) wraz z kompletem węzłów mocowania.

Umowa nie zawierała słownika definiującego zawarte w niej pojęcia oraz nie nakładała na Spółkę obowiązku rozpoczęcia produkcji nowych elementów śmigłowca czy prowadzenia dalszych badań (np. w locie) lub wystąpienia o certyfikację śmigłowca.

(dowód: akta kontroli str. 159-174)

[...]*

Ww. zadania zostały zrealizowane w terminie określonym w umowie o dofinansowanie. NCBR pismem¹¹ z 17.10.2013 r. poinformował Spółkę o uznaniu umowy o dofinansowanie nr 03964/C.ZR6-6/2007 z 12.10.2007 r. za wykonaną.

(dowód: akta kontroli str. 477)

2.2.

[...]* WSK „PZL-Świdnik” SA nie została zobowiązana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz dyrektora NCBR w postanowieniach umowy o dofinansowanie projektu do prowadzenia dalszych prac nad projektem nowych łopat wirnika nośnego (badań w locie, uzyskania certyfikatu) celem wdrożenia ich do produkcji i sprzedaży.

(dowód: akta kontroli str. 86, 87, 109-118)

Pracownik Spółki odpowiedzialny za certyfikację wyjaśnił, że certyfikacja to proces, którego celem jest uzyskanie certyfikatu zaświadczającego, że projekt typu wyrób lotniczy spełnia wymagania certyfikacyjne oraz ochrony środowiska i dotyczące zgodności operacyjnej mające zastosowanie do tego wyrobu. W ogólności wyrobem lotniczym jest statek powietrzny, silnik lub śmigło. W przypadku śmigłowców tymi wymaganiami są odpowiednio CS-27 lub CS-29 (lub wcześniejsze, w przypadku zmian i napraw, JAR lub FAR 27 lub 29), CS-34 i CS-36 oraz CS-FCD i CS-MMEL¹². Certyfikację nowego cywilnego wyrobu lotniczego prowadzi się w krajach UE w oparciu o wymagania określone w podczęści B załącznika nr 1 do

¹⁰ W zakresie terminów przedłożenia raportów rocznych z realizacji projektu celowego w roku 2010 i 2011 oraz informacji o wykorzystaniu wyników projektu celowego oraz efektach społecznych i gospodarczych prac wdrożeniowych.

¹¹ Znak DZP/SZPI/581/03964/C.ZR6-6/2007/6/EP/13.

¹² <https://www.easa.europa.eu/document-library/certification-specifications>.

rozporządzenia 748/2012 (tzw. Part 21)¹³. Certyfikację zmian do certyfikatu typu wyrobu lotniczego prowadzi się w oparciu o wymagania określone w Part 21 Podczęść D (w przypadku posiadaczy certyfikatu) lub Part 21 Podczęść E (w pozostałych przypadkach – tzw. STC). Certyfikację napraw prowadzi się w oparciu o wymagania określone w Part 21 Podczęść M.

[...]*

(dowód: akta kontroli str. 593-595)

Efekty realizacji projektu celowego pt. „Opracowanie i wdrożenie nowej generacji rozwiązań konstrukcyjnych, technologicznych i materiałowych dla wirników nośnych, śmigieł ogonowych i elementów płatowca śmigłowca PZL W-3A Sokół” będą mogły podlegać sprzedaży dopiero po przeprowadzeniu procesu certyfikacyjnego i zatwierdzeniu nowego rozwiązania w konfiguracji typu śmigłowca W-3A przez kompetentny nadzór lotniczy, a tym samym realizacja przedmiotu umowy nie ma jeszcze wpływu na działalność przedsiębiorcy, w tym jego pozycję rynkową.

W celu sfinansowania dalszych prac, których efektem miało być wdrożenie nowych rozwiązań do produkcji, Spółka wystąpiła do NCBR z wnioskiem (30.07.2013 r.) o dofinansowanie projektu „Rozszerzenie wybranych dopuszczalnych parametrów eksploatacyjnych śmigłowca PZL-Sokół poprzez modyfikację wirnika nośnego”. We wniosku wskazano, że projekt jest kontynuacją prac, będących wynikiem realizacji projektu „Opracowanie i wdrożenie nowej generacji rozwiązań konstrukcyjnych, technologicznych i materiałowych dla wirnika nośnego i elementów płatowca śmigłowca W3-A Sokół”. Pismem z 22.01.2014 r. NCBR poinformował o nieprzyznaniu dofinansowania na realizację projektu.

W związku z nieotrzymaniem dofinansowania, PZL-Świdnik prowadził prace w ww. zakresie z własnych środków. [...]*

(dowód: akta kontroli str. 431,432,545-548, 597)

2.3. Prezes Zarządu Spółki, odnośnie korzyści z realizacji projektu pn. „Opracowanie i wdrożenie nowej generacji rozwiązań konstrukcyjnych, technologicznych i materiałowych dla wirników nośnych, śmigieł ogonowych i elementów płatowca śmigłowca PZL W-3A Sokół”, podał, że w wyniku realizacji projektu PZL-Świdnik uzyskała kompletne projekty komponentów kompozytowych (łopata wirnika nośnego, łopata śmigła ogonowego i statecznik), które poprawiają własności użytkowe śmigłowca Sokół, co przekłada się na poprawę jego atrakcyjności na rynku. PZL-Świdnik pozyskał elementy do przeprowadzania dalszych prób na śmigłowcu, których zadaniem jest potwierdzenie analiz wykonanych w ramach realizacji projektu. Dodatkowo kadra inżynierska i badawcza pozyskała nową wiedzę i kompetencje związane z konstrukcją i technologią kompozytowych łopat wykonywanych z materiałów prepregowych. Jest to kompetencja unikalna w skali kraju, pozwalająca na dalszy rozwój zaawansowanych technologii kompozytowych, jak również konstrukcji łopat w PZL. Nabyte doświadczenie i wiedza pozwoliły firmie aktywnie uczestniczyć w realizacji największego europejskiego programu B+R w lotnictwie – programu JTI Clean Sky. PZL-Świdnik dzięki nabytej wiedzy uczestniczył jako jedyny Polski Partner Stowarzyszony w projekcie Green Rotorcraft w ramach programu JTI Clean Sky, realizując m.in. prace związane z zaawansowanymi łopatami aktywnie sterowanego wirnika. Tym samym realizacja projektu celowego „Opracowanie i wdrożenie nowej generacji rozwiązań konstrukcyjnych, technologicznych i materiałowych dla wirników nośnych, śmigieł ogonowych i elementów płatowca śmigłowca PZL W-3A Sokół” pozwoliła na pozyskanie kolejnej wiedzy i doświadczeń w projekcie europejskim. Kontynuując tematykę programu JTI Clean Sky, PZL-Świdnik wykorzystuje nabytą

¹³ Ze zm. wprowadzonymi rozporządzeniami 7/2013, 69/2014, 2015/1039 i 2016/5.

wiedzę i kompetencje w ramach programu Clean Sky 2, realizując w swoich laboratoriach badawczych m.in. próby w pełnej skali kadłuba innowacyjnego wiroplata, jakim jest AW 609. Tiltrotor AW 609 to innowacyjny statek powietrzny o obracanych wirnikach nośnych umożliwiających pionowy start typowy dla śmigłowców, a następnie szybki postępowy lot tak jak samolot śmigłowy. Wyniki projektu celowego są również podstawą do dalszych prac modernizacyjnych śmigłowca Sokół i odpowiadają na wyrażane przez MON potrzeby w zakresie modernizacji użytkowanych w Siłach Zbrojnych RP śmigłowców, szczególnie w zakresie nowych łopat wirnika nośnego. Realizowane w ramach tego projektu próby i badania laboratoryjne i stoiskowe przyczyniły się do realizacji projektu „Rozbudowa infrastruktury zaplecza badawczo-rozwojowego Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego PZL-Świdnik S.A. wraz z zatrudnieniem wykwalifikowanej kadry” dofinansowanego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013, poprzez prawidłowe zdefiniowanie potrzeb – braków w wyposażeniu badawczym. Tym samym rozbudowa zaplecza badawczo-rozwojowego w PZL-Świdnik S.A. była oparta na rzeczywistych potrzebach, wynikających m.in. z doświadczeń w realizacji projektu celowego. Modernizacja laboratoriów i stoisk badawczych pozwoliła na uzyskanie silnej pozycji PZL-Świdnik w grupie LEONARDO Helicopters jako realizatora prac B+R i prób.

(dowód: akta kontroli str. 541-544)

2.4. Po zakończeniu realizacji projektu na podstawie umowy o dofinansowanie nr 03964/C.ZR6-6/2007 i uznaniu przez NCBR tej umowy za wykonaną (pismo z 17.10.2013 r.), Spółka pismem z dnia 10.07.2015 r. przedłożyła w NCBR informację o wykorzystaniu wyników projektu celowego oraz efektach społecznych i gospodarczych prac wdrożeniowych. Wskazano, że w ramach projektu zaprojektowano, wykonano i wstępnie przetestowano łopaty i statecznik poziomy, wykonane z materiałów prepregowych wg nowych procesów technologicznych przy wykorzystaniu nowej geometrii i profili aerodynamicznych. Zakres prac w ramach projektu dotyczył fazy badawczej, a wdrożenie polegało na wykonaniu po jednej sztuce łopaty wirnika nośnego, łopatki śmigła ogonowego i statecznika poziomego. Kolejnym etapem prac, realizowanych już po zakończeniu projektu w ramach wdrożenia jego wyników, było wykonanie kompletu łopat wirnika nośnego umożliwiającego wykonanie wstępnych prób w locie. Próby te potwierdziły wartości parametrów uzyskanych w projekcie na drodze obliczeń numerycznych. Kolejnym planowanym etapem wykorzystania wyników projektu miało być wykonanie serii prób w locie oraz dodatkowych prób i obliczeń koniecznych do uzyskania certyfikatów lotniczych.

[...]*

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Efekty osiągnięte w wyniku realizacji projektu były zgodne z założeniami przedstawionymi w umowie o dofinansowanie, zmienionej aneksami, wprowadzonymi za zgodą Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz NCBR¹⁴. Wykonano wymagane prace wdrożeniowe projektu, polegające w szczególności na opracowaniu dokumentacji konstrukcyjnej i produkcyjnej nowych elementów wirnika i płatowca oraz wykonaniu serii informacyjnej tych elementów. Osiągnięto też zakładane parametry przedmiotu wdrożenia. Umowa o dofinansowanie nie zakładała wdrożenia zaprojektowanych elementów do

¹⁴ Po zmianach wprowadzonych aneksami od nr 1 do nr 6.

produkcji, jednak Spółka – od zakończenia realizacji tej umowy w 2012 r. – z własnych¹⁵ środków finansuje prace w tym zakresie. [...]*

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁶ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Lublin, dnia 12 września 2017 r.

Kontroler:
Miroslaw Bortacki
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
Podpis

.....
Podpis

Na podstawie art. 35c ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2017 r. poz. 524) w powyższym tekście dokonano sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej poprzez:

- wykreślenie dwóch ostatnich wierszy na str. 3 i dwóch pierwszych na str. 4** w brzmieniu: „Minimalizacja psychofizycznego obciążenia pilota poprzez optymalizację interfejsu człowiek-maszyna, o wartości 21.362,0 tys. zł. Wniosek o wsparcie finansowe w kwocie 10.193,0 tys. zł Spółka złożyła w dniu 17.07.2015 r., decyzję o przyznaniu dofinansowania wydano dnia 01.12.2015 r.”

25 października 2017 r.

.....
data

.....
podpis dyrektora

* Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie wyłączyła z publikacji fragmenty wystąpienia pokontrolnego na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1764), w związku z objęciem tych fragmentów tajemnicą przedsiębiorstwa przez i na rzecz Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Świdnik” Spółka Akcyjna.

** Po wyłączeniu fragmentów stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa, tekst, którego dotyczy sprostowanie, znajduje się na str. 3, wiersze 8-11 od dołu.

¹⁵ Spółka nie uzyskała dofinansowania na realizację projektu „Rozszerzenie wybranych dopuszczalnych parametrów eksploatacyjnych śmigłowca PZL-Sokół poprzez modyfikację wirnika nośnego” w ramach Programu INNOTECH.

¹⁶ Dz.U. z 2017 r. poz. 524.